

Jag älskar att dagdrömma. Har alltid gjort. Drömma om resor och äventyr. Skissa på upplägg i huvudet. Läsa på. Låta mig inspireras av andras äventyr. Bygga upp en längtan, som ibland tar form och konkretiseras. Ja, att förverkliga mina tre U:n: Utforska, Upptäcka och Uppleva. Och när det kommer till vandring, äventyrslopning och cykling utgör *Utmaning* ett fjärde U, som rätt ofta inbegriper livet självt. Tänja på gränser och lämna komfortzonen. Man vet att man lever när man tassar fram på bergskammen Hardergrat, scramblar sig fram på Crib Goch eller rör över Kalmarsund bland närgångna gråsälar. I dagdrömmars värld finns sällan några gränser men det är rätt praktiskt med en någorlunda jordnära approach när det ska planeras inför ett äventyr. Men det kostar inget att drömma och ingenting är omöjligt!

Till saken hör att cykling är så oerhört skonsamt. Att springa 100 miles kräver minst tio dagars återhämtning medan 16 mil på cykel kan repeteras flera dagar i rad, förutsatt man har en god grundkondition och en komfortabel cykel. Det var sällan, egentligen aldrig, som jag kände att jag befann mig utanför min komfortzon under äventyret 2025, snarare var det fråga om en prövning för pannbenet mitt när jag trampade genom snöstorm, i hård jävla motvind eller kyligt ösregn. Cykelskådning är helt enkelt en fantastisk och otroligt produktiv kombination som sliter minimalt. För det mesta ren njutning medan man cyklar sig i form.

Ett groende frö

Det går att följa en tråd tillbaka till 2022 då jag återupplevde glädjen i att skåda fågel och som en annan nykär återfann det härliga i att cykelskåda likt en ung fältbiolog på 70-talet. Cirkeln sluts. Man går i barndom. Det blev ett lokalt Big Year i Eskilstuna kommun och Estland runt 2022. Under 2023 hittade jag min drömcykel för längre cykeläventyr och finslipade packsystemet därefter. Testade ekipaget under en majtur genom Lettland och Estland. Hösten 2023 fick jag av skådarvännen Johan Mellquist frågan om jag inte funderade på att göra ett Big Year på cykel i Sverige? Mitt svar blev rätt avfärdande. Men frågan hängde kvar. Lockelsen fanns där. Kände jag mig inte rätt färdig på Nordea? Tjugo år på banken och de senaste sex med tunga utredningar. Ägnade några mörka novemberveckor åt ekonomiska kalkyler. Skulle jag genomföra ett Big Year 2025 eller 2026. Den normalbegåvade hade säkert valt 2026, som för min del innebar ett väldigt förmånligt pensionspaket och att jag kunde gå i pension efter äventyret. Men var det värt att vänta ytterligare ett år? Saker och ting kan hända, med mig själv och min än så länge pigga mamma. Lillbrorsan, en handfull vänner och kollegor som gått bort i förtid.

Så, efter en del kalkylerande och att ha förankrat planen med mamma och ett par till, att vara kattvakt åt Lily, tog jag beslutet att göra ett så kallat Green Big Year 2025. Flaggade för min chef vad som var på gång sedan var det bara att börja samla pengar på hög. Tro nu inte att 2024 blev ett självspäkande svångremsår, nä, jag roade mig åt planering och fantastisk cykelskådning i Lettland. En damm av längtan byggdes inombords.

Min huvudsakliga färdväg genom Sverige 2025

Alla avstickare och rundor här och där, kors och tvärs, är inte medtagna på denna karta då det skulle bli alltför plottrigt. Syftet med kartan är att ge en övergripande och begriplig bild av min färd genom Sverige. Sträckor utan riktningsspilar innebär att jag cyklat i båda riktningarna.

Summering av 2025

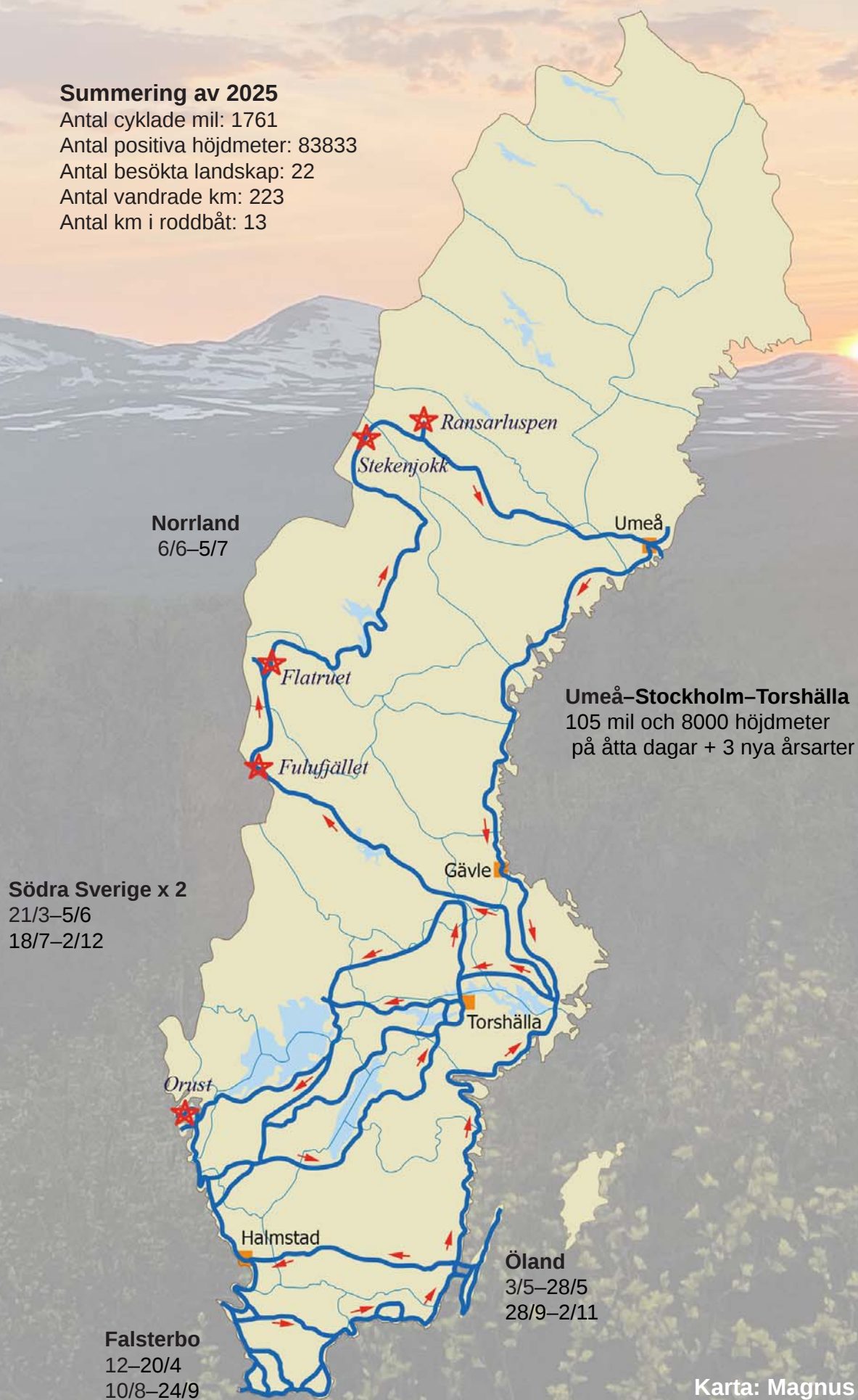
Antal cyklade mil: 1761

Antal positiva höjdmeter: 83833

Antal besökta landskap: 22

Antal vandrade km: 223

Antal km i roddbåt: 13

Karta: Magnus Ullman

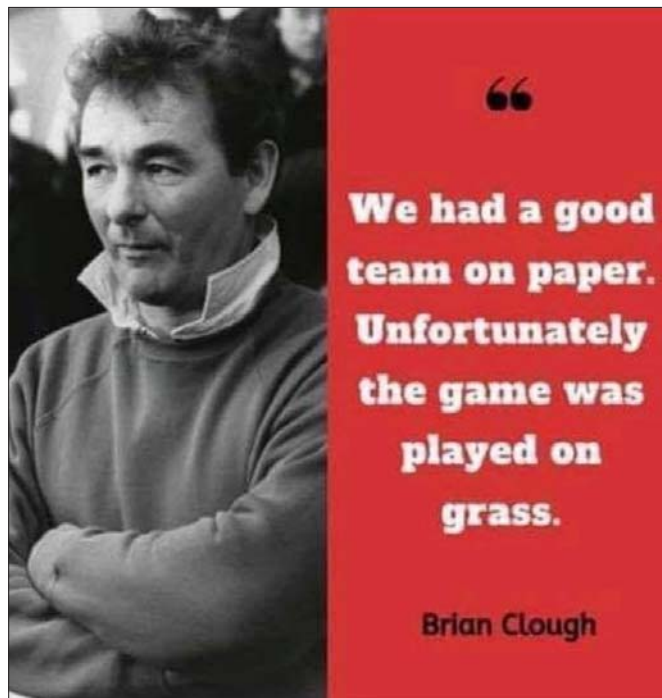
Som kuriosita i sammanhanget kan nämnas att två veckor efter mitt beslut blev jag uppmärksam på Dorian Andersons bok *Birding Under the Influence: Cycling Across America in Search of Birds and Recovery*, som såg sin release en månad tidigare. Boken lästes med extra stor behållning då det visade sig att författaren och undertecknad hade en hel del gemensamt.

Ett annorlunda tänk och upplägg

Att planera och genomföra ett Big Year på cykel kräver ett annat tänk och helt annat upplägg jämfört med ett Big Year med bil som transportmedel. Att dra på alla arter och cykla kors och tvärs med cykel är inte möjligt om man vill hålla över tid, detta även om jag har en bra utgångspunkt i Mälardalen. Man får tänka i nya banor. Att försöka efterlikna det som gäller för en bilburen Big-Year-entusiast är meningslöst för en cykelburen skådare. De två sätten att genomföra ett Big Year är helt enkelt inte jämförbara. Som man säger i ultrasammanhang: "Race your own race".

Redan i ett tidigt stadiet av planeringen bestämde jag mig för att det skulle bli ett cykeläventyr, att uppleva Sverige och dess natur, att njuta av långa dagar på cykeln, träffa människor och besöka vänner, ja, och skåda fågel så klart. Fåglarna fick styra upplägget på mitt Big Year, men var underordnat *mitt stora cykeläventyr*, som jag anser vara den mest korrekta rubriken för min färd genom Sverige. Big Year är mer av ett tydliggörande av ett bakomliggande syfte. Ja, och så blev det, med få undantag då jaktinstinkten tog överhand, en krydda på vinst eller förlust, som ju faktiskt gav utdelning. Men visst en och annan deppig dipp blev det.

Nä, jag upprättade inte något gediget kalkylblad å la *var-när-hur* jag skulle bocka av fågelarter längs färden. Vilket bland annat avspeglades när jag vid Jormsvattnet mellan Gäddede och Stekenjokk plötsligt noterade två bändelkorsnåbbar. Hade helt glömt bort den arten. Vilken överraskning! Påmindes än en gång om en legendarisk fotbollstränares klassiska ord som illustrerar detta att skilja på kalkylerad teori och realitet, gångbart även för mig bland frågvisa fågelskådare.

Eftersom jag skulle vara ute på cykeln och skåda på heltid i närmare nio månader borde det vara rimligt att kunna nå den magiska gränsen på 300 arter tänkte jag. Det är alltid tiden ute som räknas och som ger resultat. Och som cykelskådare skådar du konstant. Men sedan är det ju det där med att vara på rätt plats eller åtminstone på cykelbart avstånd när någon art upptäcks längs min färd genom Sverige. Grundtanken var att primärskåda större delen av tiden inom fågelrika områden, oftast kuststräckor längs södra halvan av Sverige såsom Västkusten, Skåne och Öland. Och det blev således två vändor i södra Sverige, vår respektive höst, vilket beskrivs lite mer ingående längre fram. Vidare var målet att få in så många arter som möjligt innan halvtidsvilan i början av juli. Inte "spara" arter till senare, vilket är en ineffektiv och dålig strategi om man vill nå 300 arter på ett kalenderår.

En problematisk sak med Big Year på cykel blev uppenbar främst i Norrland. För att komma åt en del arter behövde jag vandra en del. Jag skulle aldrig våga lämna hojen med packning vid en väg någonstans och knalla iväg några mil, inte ens på någon liten skogsväg utanför Dorotea eller Vilhelmina för att leta blåstjärt och videsparv. Människor har en förmåga att dyka upp på de mest udda platser, och alla kanske inte har ett gott uppsåt. Detta var förstås klar en nackdel främst i Norrland. I södra Sverige var det inte lika påtagligt, men jag fick ändå kånka cykeln upp och ner mellan Kullens fyr och vindskyddet vid fyra tillfällen, men det var det värt!

Cykelkåk på Kullens branta stig

Ett sant nöje med en hake

Att planera ett äventyr är ju halva nöjet, sägs det. En sanning med modifikation. Jag har alltid älskat att planera och allt vad det innebär. Men det är också en balansgång. Lätt hänt att detaljer tar överhand och min erfarenhet är att en alltför detaljerad plan lämnar minimalt utrymme för spontana infall. Tänk så många fantastiska platser och möten jag missat om jag hållit mig slaviskt till en minutiöst planerad färd. Det var länge sedan jag slutade planera äventyr i detalj, såvida det inte handlar om förbokade boenden (vilket jag alltid undviker på mina cykeläventyr) eller avgångstider för färjor, tåg och liknande.

Det var dock en sak som i tidigt skede orsakade en hel del huvudbry. Behövde jag Öland för att nå 300 arter? Och hur skulle jag i så fall komma till och från Öland med enbart muskelkraft eftersom det är förbjudet att cykla på Ölandsbron sedan 2009. De insatta eko-skådarna känner till att Lunda-skådaren Petter Olsson satte storstilat Sverigerekord 2024 med hela 268 arter, enbart med muskelkraft och i Skåne. Visst tusan ses det väldigt många arter under ett år i Skåne, särskilt under vår och höst. Skåne är som bekant väldigt stort, vilket undertecknad fick uppleva vid flera så kallade drag på 7-15 mil på en dag. Öland däremot, särskilt södra delen, bjuder på jämförelsevis korta avstånd och hög skådartäthet i maj och september/oktober. För att exemplifiera södra Ölands potential i ett Big-Year-sammanhang fick jag in hela sju rara arter på sex dagar (30/9-5/10) och cyklade då drygt 31 mil vilket gör 44 cyklade kilometer per art, primärskådning inkluderat. Tvivlar på att jag hade kunnat uppnå samma artantal med samma snittdistans i Skåne eller någon annanstans i Sverige när artantalet står och vibrerar på 286.

Jag ville helt enkelt till Öland. Där har jag många vänner och där fanns även en del häckande målarter. Enda sättet att ta sig till Öland med muskelkraft var att cykla över bron på natten eller ro över Kalmarsund. Jag la en hel del tid på efterforskning och kontakt med diverse Kalmar- och Ölandsskådare för att hitta någon med roddbåt i Stora rör eller Revsudden. Svårt. Var inne på att köpa en roddbåt på Blocket. Men så dök räddaren i nöden upp. Det visade sig att min skådarkompis Göran Ekström, som jag rest med en hel del, numera har hus i Triberga och en roddbar båt som han använder för att fotografera flygande sjöfåglar i Kalmarsund. Yes, överfarten till och från Öland var löst! Men inte utan en del dramatik skulle det visa sig. Är det äventyr så är det!

Göran med roddbåten i Stora rör

Planera för årstider, ompackning och depåer

Anledningen till att jag inte vill ha stora feta cykelväskor fram och bak eller cykelvagn är främst för att jag blir mindre mobil om jag ska ta mig fram på stigar, genom skog, över diken, uppför höjder och så vidare. Ju mer packvolym du har desto mer onödigt och bra-att-ha tar du med dig. Resultatet blir enbart ett otympligt och tungt ekipage. I och med min tidigare karriär som äventyrlöpare och långvandrare med lätt packning förfogar jag över väldigt lätt utrustning med minimal packvolym. Jag vill ha en cykel med ett smidigt packsystem med enbart det jag verkligen behöver, inget onödigt eller kan-vara-bra-att-ha-prylar. Skulle det visa sig att det är något jag akut behöver går det införskaffa längs färden. Ett exempel är att inför den jungfruliga roddturen över Kalmarsund tänkte jag faktiskt till, i skillnad från ett visst ytterdäck innan avfärd i mars. Åror i trä är vanligen fernissade och därmed glatta. Jag fryser lätt om händerna och har för övrigt handskar och tumvantar i glättigt material. Så i Kalmar gled jag in på en butik med arbetskläder och införskaffade där ett par skönt merinofodrade arbetshandskar med gummi/silicon-grepp. Funkade klockrent för samtliga roddturer under året och även i pissväder under senhösten.

Ska man ut på ett äventyr som sträcker sig över flera årstider är det bra att planera därefter när det kommer till utrustning, kläder, mat och annat. Jag skickade min specialgröt, gas, resorb, sportslick, elektrolyttabletter och annat till en handfull vänner och bekanta runt om i landet, för upphämtning längre fram under färden. Jag hade två huvuddepåer på äventyret. Till Berra och Eva på Öland, som jag skulle anlända till i början av maj, hade jag skickat det redan nämnda, samt nytt ytterdäck och framför allt kläder och två uppsättningar skor anpassat för vår och sommar. Lämnade vinterkängor och vinterkläder hos dem för att användas igen vid nästa besök till hösten. Den andra huvuddepåen fanns hos min mamma i Stockholm, dit jag anlände i början av juni efter Ölandsvistelsen. Där bytte jag till ett rymligare lättviktstält (Tarptent Notch), bytte tubkikare från Swarren till den betydligt lättare lilla Kowan (TSN-501), uppgraderade packningen med papperskartor, 10 rejäla egengjorda middagar, 30 portioner specialgröt, gas, mygghatt, myggmedel. Kompletterade med nyinköpta handskar och strumpor i merino. Hemkommen efter Norrlandstrippen i början av

juli var jag ledig och fågelfri i tolv dagar och hämtade då all utrustning hos mamma. Skickade ner en ny omgång specialgröt och annat till Skåne och Öland plus dunsäcken för senhöst och vinterbruk. De kläder och den utrustning som sedan blev kvar hos Berra och Eva efter att jag lämnat Öland den 2 november, var tänkt att skickas hem till mig men vännen Jesper som befann sig i Skärlov hade vänligheten att ta med sig allt till Stockholm.

Navigering och kartor

Jag lägger inte in förutbestämda rutter på GPS-klockan eller mobilen som jag navigerar efter, vilket drar för mycket batteri och framför allt drar uppmärksamheten från det väsentliga; naturen, omgivningen och fåglarna längs vägen. Jag vill dessutom vara flexibel inför olika vägval utifrån natur och landskap. När du lägger en förutbestämd rutt säger kartan väldigt lite om underlag och natur. Jag använde under hela äventyret Mapy för kolla färdväg och memorerade vägen, vilket stundtals ledde till felkörningar, men jag hade sällan bråttom och vad gör väl några mil hit eller dit. Mapy ger vanligen flera vägförslag och jag höll mig inte slaviskt till färdvägsförslagen, utan rätt ofta såg jag bättre vägval och som passade mig ur ett fågel- och naturupplevelse-perspektiv. Jag rådfrågade ibland Topo GPS när jag var på specifika lokaler. Men visst, det var nära att jag hamnade i Norge efter Fulufjället då jag inte var uppmärksam på en gul gammal skylt mot Idre. Är det äventyr så är det! Andra frekvent använda appar var Vindskyddskartan och Naturkartan.

När det kommer till Norrlandsetappen har jag inte geografin och fågellokalers placering i huvudet och man vet aldrig hur det är med mobiloperatörens täckning (Telia är bäst i fjällvärlden). Och vad händer om mobilen lägger av? Att mobilen lägger av hände mig i Lettland 2024 och då var det skönt med papperskarta som backup även om jag kunde vägarna där jag befann mig. Så, för Norrlandsetappen hade jag med mig papperskartor som backup, men som aldrig användes.

Jag hade även inhandlat Magnus Ullmans eminenta Fågellokalsböcker, vilka jag slaktade (sorry Magnus), särskilt Norrlands-boken, så att jag bara hade med mig aktuella lokal-beskrivningar för eventuella besök med Magnus alltid lika informativa och lättöverskådliga kartor.

Kort beskrivning av etapperna

Jag kan bara konstatera att jag höll mig väldigt nära ursprungsplanen och upplägg av färdvägar i grova drag i nedan beskrivna huvudetapper. Den enda egentliga avvikelserna av betydelse var att Norrlands etappen kortades ner avsevärt, vilket var ett klokt beslut.

Ettap 1: Mjuk rivstart – 1-12/1

Efter ett år med planering och ackumulerad längtan och förväntan var det underbart att få ge sig iväg mot Västkusten på morgonen annandag jul. Min plan var att starta år 2025 och mitt Big Year nere i Varberg och Getterön. Alltid spännande med januariskådning på Västkusten och i Skåne. Målarter var berglärka och vattenpiplärka, som jag inte ville "spara" till slutet av året, då det är omöjligt att förutspå motivation och annat. Skönt att få öppna dammluckorna, särskilt som väglag och väder var helt OK på nervägen. Dock var små grusvägar blöta och trögcyklade, varför jag höll mig på trafikerade landsvägar. Utnyttjade ljuset maximalt, nött på och undvek att cykla i mörker. I och med mörkret varvade jag tältning med vandrarhem. Det tog sex dagar ner och färden kryddades med tallbit. Öppnade år 2025 med sex dagars skådning på fågellokaler mellan Varberg och Falkenberg. Mötte upp med gamla skådarpolarna Janne Cronlund och Görre Bridén. Vi lyxade till det med flådigt boende på hotell Fregatten i Varberg. Målarterna bockades av plus mycket annat, såsom dvärgbeckasin, tretåig mås, havssula, skäggmes, pilgrimsfalk.

Hemfärden blev en prövning med stormen Floriane i ryggen, regn och hagel de tio mil till bokad boende i Borås. Fick in tallbit i Hampetorp vid Hjälmarén, vilket visade sig bli enda obsen av arten då alla tallbitar hemma i Eskilstuna plötsligt försvann i början av januari.

Totalt blev det 72 mil 1-12 januari, 98 km den 7/1 och de två avslutande dagarna på 17 mil bjöd på hård vind och drivsnö och den sista på runt 15 minusgrader. Totalt noterades 110 arter. Bra start!

Det blev även sväng upp till Västmanland i mitten av januari med hökuggla som mållart. Fick in den och även berguv, sparv- och kattuggla på en och samma dag. Blev inga fler hökugglor under året, förutom en misstänkt som spelade kort upp mot Stekenjock.

Ettap 2: Äntligen äventyr – 21/3-5/6

Avtackning efter 20 år på Nordea den 20 mars. Dagen efter var det dags att äntligen få ge mig ut på ett långt och efterlängtat äventyr. Den sedan tidigare uttänkta planen var att lägga en vecka tio dagar i Uppland, Gästrikland, Västmanland och Värmland. Jobba på spettar, ugglor och järpe. Bistert och kyligt väder. Isarna låg på sjöarna och Färnebofjärden hade så smått börjat öppna sig. Dubbla sovsäckar värmdes gott. Hörde och såg ett tiotal gråspettar, hörde slaguggla men gick bet på pärluggla, trots flera lokaler med ropande, bland annat tre utanför Norberg några dagar innan min ankomst. Vitryggig hackspett gäckade och en misstänkt trummade räcker inte långt. Jobbade på järpe i ett säkert revir i Uppland, nada, men fick in en intill vägen strax innan Dalagränsen. Med facit i hand skulle jag dragit tidigare och lagt ytterligare en vecka i Uppland och Gästrikland.

Ner mot Västkusten via Hornborgarsjön. Äntligen vårvärme. Målat var svarthalsad dopping. Fick även in amerikanska bläsand som bonus.

Ågnade större delen av april på Västkusten, Skåne och Blekinge. Bra utdelning. Dippade skedstork och svart stork trots hårt slit. Fick istället in blytungar arter som häckspärv och cettisångare, en grann stäpphökhane och mindre grann nilgås som förmodligen hamnade på en jägares påskmiddagsbord. Den intresserade hittar flera små stories från Skånesejouren i [Minnesvärda ögonblick längs färden](#). Det blev givetvis många goa möten med gamla skådarvänner liksom nya bekantskaper.

I slutet av april var det dags att börja förbereda sig för roddturen över Kalmarsund. Kollade dagligen väder och vind på smhi/yr och stämde av med Göran regelbundet. Vi enades om tidig morgon den 3 maj, ett litet "fönster" innan det skulle blåsa upp, om man vågar tro smhi/yr vars prognoser hitintills visat sig vara rätt kassa. Jag har inga problem med att vädret blir vad det blir, men om man ska planera utifrån smhi/yr:s prognoser mer än 12-24 timmar i förväg blir det väldigt vanskligt. Nåväl, Göran dök upp i gryningen med båten på Revsudden. Härligt väder och måttlig sydvästvind. Pirrig överfart. Jungfrutur. Hur många skådare har rott över sundet i Modern tid? Var en del sjö och gungit mitt ute i sundet. Båten är flatbottnad, svårstyrd, drev en del norröver och fick slita i motvind för att slutligen komma in i Stora rörs hamn. Tog 1 1/2 timma. Underbar känsla att ha genomfört roddturen. Kort därefter blåste det upp ordentligt.

Kalmarsund 3 maj

Skådningen på Öland var OK men något minnesvärt inflöde av rariteter blev det inte. Kylslaget väder och många dagar med vindar från nordsektorn var inte optimalt för något inflöde. Fågelmässigt blev Öland lite av en besvikelse, men jag fick ändå in en hel del basarter. Fick in målarterna, men i slutändan var det bara höksångare och halsbandsflugsnappare som enbart noterades på Öland. Slutet av maj på Öland blev lite av ett stress-moment som tog udden av fokuset på skådning i och med att Göran var hemma i Värmland och det var dags att ta mig till fastlandet och sikta mot Norrland. Ständig kalkylering och avvägning. Månadsskiftet kan ju vara giftigt på Öland. När ska jag dra? Och hur? Utan båt. Invänta Göran? Nä, jag får fan ta och hoja över Ölandsbron. På natten. Sagt och gjort, brassade över bron halvtre på natten den 28 maj. Blev stoppad av polisen, men slapp böter. Fortsatte till Västervik. Fick in prektejden och träffade Mårten Wikström. Totalt 23 cyklade mil den dagen. Tog in på första betalboendet sedan jag stack den 21 mars. Se separat berättelse i dokumentet *Minnesvärda ögonblick längs färden*. Missade därmed både turturduva och balkansångare som var stationära efterföljande dagar. That's life.

Siktet inställt på mamma i Stockholm men med inplanerade påhälsningar hos vänner i Nävekvärn och Tofsö utanför Trosa. Cyklade på i godan ro mot första delmålet. Fick mess från löpar- och skådarvänner Eric Söderman då hans fru påpekat "Men han kan ju inte ta bilfärjorna i Stegeborg och Skenäs". Tankekurpa från min sida. Fasen, tänk om... Var bara att lägga om kursen och cykla runt Bråviken via en natt i Svensksundsvikens fågeltorn. Trevliga strandhugg hos vänner!

Nävekvärn

Rundade av etappen med en 19-milsdag med – förutom thaibuffé i Vällingby – en trerätters bestående vass-, busk- och gräshoppsångare i Uppland. Slaggade i tornet i Hjalstaviken medan regnet öste ner. Det blev några välkomna vilodagar hos mamma i Stockholm. Ompackning inför Norrlandstrippen. Sköt in en nattlig cykeltur till Prästsjön i Täby kyrkby för att lyssna på mindre sumphönan, innan återfärd i åska och ösregn.

Etapp 3 – Norrlandsplöck – 6/6-5/7

Ska man ha en rimlig chans att nå 300 fågelarter i Sverige på cykel så är en tur till Norrland och fjällvärlden ett måste. Jag bedömde det som rimligt att få in 15-20 arter på den månadslånga Norrlandsturen, några potentiella rariteter inkluderade. Inför mitt stora cykelår var det två inplanerade delmoment som jag längtade till lite mer, rätt mycket mer om jag ska vara ärlig, och det var just Norrlandsturen och Falsterbo, den senare av mer nostalgiska skäl och soft solskensskådning. Men Norrland... en exotisk utmaning. Frihetskänslan, vidderna, tystnaden, glest med bebyggelse och folk, hitta vackra tältplatser och framför allt få störande bilar på de småvägar jag tänkte cykla, åtminstone under min initiala färd norrut. Men även senare söderut skulle det visa sig. Planen var att dra mot Mora och Älvdalen – via Gysinge och nytt försök på vitryggig hackspett – sedan vidare mot de klassiska fågelmarkerna norröver såsom Fulufjället, Flatruet och Stekenjokk. Därefter upp mot Jokkmokk för att vika av ner mot Boden och Luleå. Hälsa på släkt och vänner i Arvidsjaur och Moskosel. Hade en depå hos fågelskådande löparvänner utanför Boden. Men som vi alla vet blir det inte alltid som man tänkt och planerat. Vädermässigt blev hela Norrlandstrippen en ostadig historia. Kylslaget, rätt mycket regnskurar och blåst från väst- och nordsektorn. Fördelen med norrlandsväder är att det ofta växlar snabbt. Och ja, jag hade många fina dagar och jag lyckades tjäma in kanonväder på Fulufjället och efterföljande cykling till Bruksvallarna och Flatruet och där fick jag uppleva varmaste dagen i juni. Även på Stekenjokk bjöds det på finväder efter en regning midsommarafon vid Jormsvattnet. Säsong och kylslaget väder bidrog till att det knappt var några mygg eller knott alls. Glädjande! Tror jag använde myggspray fem gånger och då mot knott tre gånger.

Orden räcker inte till att här och nu beskriva alla små underbara vägar, alla upplevelser, naturen och ljuvlig närmast bilfri cykling från Falun och hela vägen upp till Stekenjokk. En färd som kantades av meditativ förundran. Några axplock från färden kan dock vara värda att nämna. Cyklingen i Dalarna var helt magisk. Den gamla banvallen från Falun till Rättvik. Slogbodarna. Fantastisk variation och gott om fågel. Sjungande rosenfinkar och

Lappuggla utanför Rättvik

lappugglorna utanför Rättvik. Njöt några dagar i lånad stuga i Älvdalen medan regnet föll. Lavskrikorna i Fulufjället. Den underbara gamla vägen från Idre mot Tännäs via Klutsjön. Det var så vackert och tyst att jag bara var tvungen att stanna där över natten. Parkerade hojen i en väns stuga i Bruksvallarna för en midnattslång vandring upp till toppen av Mittåklappen. Avnjöt där en rökt abborre från Tännäs. Ringtrast och spelande dalripa. Flatruet är Flatruet, men lite för byst med turister för min smak. Magiskt spel av dubbelbeckasin och dagen efter läckert spelande amerikansk beccasin och möte med blivande vännerna Tommy och Ilona från Falkenberg. Djävulsk jävla motvind till Östersund. Mörka tankar om att vika ner mot kusten, men med en gofika och uppsprickande moln fortsatte jag mot Strömsund. Nästa gång jag cyklar till Stekenjokk ska jag inte ta vildmarksvägen från Strömsund till Gäddede som var medioker, utan Björnvägen, en ödlig grusväg som ringlar sig fram till Gäddede söder om huvudvägen. Jag har aldrig varit i Stekenjokk och det blev en höjdpunkt i dubbel bemärkelse. Fortfarande snö och isbelagda gölar. Tältade på en parkeringsficka uppe på högplatån. Fjällabbar som drog runt och jamade. Spel av både fjällpipare och fjällripa. Häftigast var nog ändå alla sjungande och spelflygande lappsparvar. Utförsbacken från Stekenjokk ner mot Klimpfjäll var lång och minnesvärd. Befann jag mig verkligen i Sverige? Och vemodigt spelande tereknsnäppa i Ransarluspen där jag träffade det trevliga skådarparet Kerstin och Christer från Ö-vik. Och där, kära vänner och läsare, tog hemlängtan överhand. Kan inte minnas när jag någonsin längtade hem senast. Regnet strilade ner, kylslaget och ett par mil på grov makadam innan Vilhelmina gjorde inte humöret bättre. Stannade på en fantastisk camping utanför Vilhelmina i två nätter. Överläggning. Beslöt mig för att skipa cyklingen upp till Jokkmokk och Boden. 70-80 mil enkel väg för fyra högst osäkra arter. Inga blåstjärtar i de trakterna, lappmes är otroligt svår på sommaren utanför häckningstid, videsparvarna hade börjat tystna och några sjungande dvärsparvar var enda ljuspunkten. Tre av arterna är ju möjliga att få in i södra Sverige under hösten. Och skulle jag ta Jokkmokk fanns inget utrymme för ett par veckors vila vid hemkomst. Var redan rätt sliten både fysiskt och

Långstjärn i Älvdalen.

mentalt. Risken fanns att jag skulle dunka in i kaklet om jag fortsatte norrut. Gränsen mellan ett tjockt pannben och dumdristighet kan ibland vara svår att särskilja. I Umeå fanns å andra sidan chans på fyra nya årstarter. Ni förstår själva att valet var både lätt och klokt.

Det blev härlig cykling i finväder "ner" mot Umeå där vännen Johan Mellquist och cykelskådaren Kerstin Årdahl mötte upp i Holmsund och jag fick vitnackad svärta serverad med Kerstins hembakta bullar. Fasen vad mycket härlig skådning Umeå kan erbjuda! Jobbade hårt på ortolansparv samt vitryggig på Stora Tuvan, men utan framgång. Hängde in dammsnäppa och styrde sedan kosan söderut.

En misstänkt sjungande videsparv gör ingen glad, däremot nötkråka i Ö-vik. Lundsångaren fortsatte att gäcka. Så, strax söder om Sundsvall kom larmet om krushuvad pelikan i Gävle. Det blev en lång och synnerligen varm dag och kväll till Söderhamn med en passerande meteor som lyste upp himlen. Pelikanen var kvar! Blev hembjuden av ett par trevliga skådare att bo hos dem utanför Tierp. Betade sedan av ringnäbbad mås i Kungsan och blåvingade årtan i Frövisjön. Tro nu inte att jag cyklade som en besatt iförd skyggglappar från Umeå och söderut. Omvägarna och kringelkrokarna från Umeå ner till Söderhamn var fantastiska och bjöd på ljuvlig cykling. Särskilt minns jag den fantastiska loven inåt land från Nordmaling ner till Örnsköldsvik. Backigt och vackert på bilfri väg i flera timmar.

Norrlandstrippen generade 20 arter och av dessa var 12 rena Norrlandsarter, sju rariteter och så nötkråkan i Ö-vik. Totalt blev det 300 cyklade mil och hela 22267 höjdmeter. De avgjort backigaste och höjdmeterätaste dagarna på hela äventyret genomlevdes mellan Hörnefors och Söderhamn. Slutfasen av Norrlandsäventyret med 105 mil och drygt 8000 höjdmeter från Umeå till hemkomst på åtta dagar krävde sin tribut: slutkörda ben, inflammerade hårsäckar i röven och obehagligt hjärntrött. Men tolv dagars välförtjänt vila, sömn, mat, fika, glass och vänner gjorde underverk.

Min rätt tidiga insikt från att cykelskåda i Norrland är den att det är en avgörande fördel om man har en riktigt komfortabel cykel, uppskattar enskildheten och den omgivande naturen för det är långt mellan fågelrika områden och backarna är många och långa. Tro nu inte att jag vill avskräcka hugade cykelskådare, tvärtom! Dessutom är det så att vad som driver oss och vad vi uppskattar längs färden är väldigt individuellt och upplevelserna högst personliga.

Är det något som jag verkligen vill göra om så är det att cykla i Dalarna och Norrland några månader på våren och sommaren. Bara ta det som det kommer, hänge mig och bara njuta! Det är 2027 det händer!

Vy österut från Mittåkläppen

Ettap 4 – Grande finale – 18/7-2/12

Det var både välförtjänta och välbehövliga vilodagar hemma i Torshälla. Kopplade bort fåglarna helt och hållet. Tillbringade rätt mycket tid i Stockholm, hos mamma och katten som bas. Träffade vänner, fikade och åtnjöt diverse kulturella inslag. Bara vara en vanlig man på stan. Mycket sömn och mat blev det. Jag var som sagt obehagligt hjärntrött dagarna innan hemkomst, vilket sannolikt var ett resultat av fysisk och mental påfrestning, ackumulerat över tid. Hårdkörningen och den mentala pressen under avslutningen från Umeå gjorde sitt till. Kroppen min var slut och behövde helt enkelt återhämtning i form av totalvila. Jag var ju inte nära döden, men man behöver vara lyhörd på kroppens signaler om det ska bli en fortsättning. Lusten och glädjen måste finnas där och en portion självdistans och ödmjukhet är att föredra.

Bytte kassett och kedja på cykeln, inte för att de var utslitna, men det är bra med fräscha grejer när man ska ut på en fem månader lång slutrunda. Såg över packningen och packade om. Skickade iväg nya laddningar till Berra och Eva i Alby och till Raul i Lund, för upphämtning längre fram.

Tolv dagars vila gjorde underverk med kropp och skalle. Och vilket härligt sommarväder det blev. Äntligen! Och bäst av allt: Längtan att ge mig ut på vägarna igen! Det var dags. Bjöd in mina skådarvänner i Eskilstuna till en avskedsfika i fågeltornet i Ekeby våtmark den 18 juli. Fantastisk sommarmorgon och supertrevlig fika med goa skådarvänner. Mammans hembakta och världens godaste bullar från Säbygårds café. Så rullade jag iväg med förväntningar och sommarvärme på topp.

Johan Mellquist a.k.a. Larmcentralen var åter i full beredskap. Skulle ökenpiparen i Tosteberga och tofslärkan i Ravlunda vara kvar ytterligare en vecka?

Första delmål var ett försök på ortolansparv i Kungsör och sedan skedstorkarna i Torslandaviken. Gick bet på ortolan. Men vilket väder. Och vilken värme. Meningslöst att slå upp tältet och försöka sova innan elva på kvällarna. Om jag trodde att vilodagarna hemma varit någon form av semester så hade jag inte anat att det finns ytterligare nivåer på semester-feeling-skalan att uppleva. Ljuvlig cykling på småvägar genom nya områden i fantastiskt sommarväder med många glass- och fikastopp. Bästa glassen avnjöts hos Götlunda glass mellan Arboga och Örebro. Det blev två omgångar med deras gudomligt goda persikoglass. Hälsade på Göran i Väse. Avnjöt Vänerleden, Klings glass huvudsakliga utbredningsområde. Hade fantastisk medvind från Mariestad ned till Lilla Edet. Snittade grymma 19 km/h under 15 mil!

I Torslanda fick jag slita några timmar i stekande sol innan de vackra skedstorkarna behagade visa sig. Sedan var det bara att rulla söderut på magnifika Kattegattleden. Hälsade på Micke i Getteröns Natrum. Vidare till Tommy och Ilona i Falkenberg. Trevligt återseende. Bjöds på lax som Tommy fångat på fluga i Åtran. Övernattade hos dem. Det vankades västvindar. Drog ner till Ulf och Ingar i Lerberget. Packade av hojen och sedan till Kullen. Vi var några förhoppningsfulla entusiaster. Men som alltid, svårt att förutspå vad västvindar kan generera. Resultatet blev noll havsfåglar. Inte ens en sula. Nästa delmål var fältpiplärkorna på Ravlunda. Ökenpiparen ej sedd och tofslärkan sporadiskt rapporterad. Stannade till hos gamle skådarvännen Bertil i hans stuga i Tjörnarps. God middag och häftig kväll med beten och lysfällor för nattfjärilar. Otroligt vad vackra varelser det flyger omkring i mörkret! Vidare till Ravlunda. Hittade efter några timmar en familj fältpiplärkor, men ingen tofslärka. Hur firar man detta? Jo, i glasstäta Kivik. Minst sex sju glassmakare fanns på

Avskedsfika med Eskilstunaskådarna den 18 juli

plats. Blev Oskars Gelato efter tips från Bertil. Rullade belåten mot Simrishamn. Där vid Revet träffade jag några skådare, bland annat Christer Andersson från Hallstahammar som anlätade mig för ett föredrag för många herrans år sedan och så Bengt Bengtsson. Den senare har ju kultstatus sedan man som ung dyrkade hans outfit i Falsterbo på 70-talet. Han och danskarna med långt hår, glittriga sjalar och så vassa på rovfåglar, ja, de var ens förebilder. Flera kaspiska trutar fanns på plats samt även en ung medelhavstrut. Därefter rullade jag vidare mot Cederqvist Antik i Hannas i krokarna av Hammenhög. Det var nog mer än 40 år sedan jag senast träffade Nicke, då vi sågs till och från på Landsort. Härligt inspirerande återseende!

Kära läsare,

Ni märker själva hur mycket ord jag ägnat åt denna avslutande etapp på 4 1/2 månad och ändå inte hunnit längre än tio dagar in på äventyret. Ska jag fortsätta att skriva så här kommer det att bli en bok och det har jag inte tid med. Många delar i denna avslutande etapp, såsom Falsterbo, Kullen, Öland och den avslutande Väst kustplocken är tillägnade separata berättelser i [Minnesvärda ögonblick från färden](#). Så, jag ska försöka hålla resterande del av äventyret kort, även om det kliar i fingrarna av skrivlust. Hursom, efter besöket hos Nicke drog jag till familjen Svedberg och deras fantastiska hus och gästfrihet i Hörte. Där fick jag mess från Mellquist som vidarebefordrade en uppmaning från Kalle Brinell att jag borde dra upp till Kullen eller Yttre Kattvik. Lovande väderläge. Sagt och gjort, dagen efter var det bara att cykla upp till Ulf och Ingar, packa av det jag inte behövde. Dra till Kullen. Först dött sedan kom det igång med sulor. Sov vid vindskyddet men väcktes redan tio i tre på natten. Tobias Berger med sällskap dök upp. På tjugo minuter var bänkraden fullsatt. Dock var det fint väder så det satt 20-talet skådare i gräset kring skyddet. Vilken fantastisk dag det blev! Havsfågel en masse och fantastiskt mycket

arktiska vadare. 36 timmars skådning varav fyra timmars sömn. Fick in tre nya årsarter: mindre lira (4), stormfågel och storlabb. Därefter var det dags att dra söderut mot Falsterbo.

Falsterbo

Falsterbo behöver nog ingen närmare presentation som lokal betraktat. Jag blev där från 10 augusti till 24 september men med några avstickare inåt Skåne och en minnesvärd tur upp till Kullen. Vistelsen i Falsterbo var fantastisk på många sätt. Behaglig och soft skådning och man rör sig inom ett begränsat område. Man har allt man behöver och cykling är att föredra. Och härlig stämning på näset i augusti med liv och rörelse. Drog in till Malmö ett par gånger, varav ena gången med skådarvännen Raul Vicente för att kolla ett grymt band på Malmöfestivalen. Skön stämning och god latinomat. Variation förgyller. Träffade fantastiskt mycket skådare, nya bekantskaper och gamla vänner. Det var riktigt najs på Nabben tillsammans med Mattias, Måns, David x 2, Bengt och resten av maffian. Faktum är att Nabben gav bäst utdelning under hela min vistelse inkluderat flera helt fantastiska rovfågeldagar med guldskorn som flera mindre och större skrikörnar, dvärgörn, rosenstare, svarthuvad mås och fjällabb. Hade oflyt och missade tre tunga arter inom några få dagar, då jag valt att inte vara på Nabben. Var rätt sänkt och modstulen men fick bra pepp från vänner och så vankades det västlig kuling. Skönt att lämna Falsterbo och cykla upp till Ulf och Ingar i Lerberget för att sedan hänga in äventyrets mest osannolika och häftigaste art: större lira! Efter två fina dagar på Kullen tillbaka några dagar i Falsterbo med fantastiskt fin avslutning innan det var dags att tänka på refrängen. Vemodigt avsked innan jag ställde in sikten på Öland. Kanske bättre lycka där. En och en halv månad i Falsterbo hade bara genererat tre nya årsarter, vilket ju var klart under förväntan. Ja, alla dessa val man gör.

Fin morgon vid Segerstads fyr med Järfälla-ligan

Ölandsstreak

Drog till Revsudden via Svedbergs i Hörte på 3 1/2 dag och 42 mil. Hojade i stort sett genom hela Blekinge på en dag. Väder och vindprognosen för överfärd med Görans roddbåt såg bra ut och gick strålande på morgonen den 28 september. Direkt till Berra och Eva i Alby. Trevligt. Drog söderut följande morgon och hittade en ung rosenstare på fälten strax norr om Skärlöv. Inte ny årsart men väl eko-ädel-X. Därefter följde ett grymt streak med hela sju nya årsarter på sex dagar i rad. Innan Öland kändes 300 arter rätt så avlägset men på knappt en vecka hade läget plötsligt förändrats radikalt. Från 286 till 293. Och så bergstajgasångare några veckor senare! Sedan blev det rätt fågel- och skådartomt på Öland. Planen hade varit att lämna Öland en vecka innan månadsskiftet. Man vill inte bli fast på ön. Blåst gjorde överfart omöjlig och sedan var Göran hemma i Väse. Att cykla över bron ännu en gång var uteslutet. Detta blev ett stressmoment och tog fokus från skådningen. Väder- och vindprognoser som inte stämmer. Lyckades engagera vännen Håkan i Mörbylånga att transportera båten. Planen var morgonen den 3 november med måttlig sydvästvind. Men från ingenstans adderade SMHI dimma. Fuck! Det hela är en story för sig, mentalt krävande men med ett lyckligt slut. Vi beslöt oss för att köra direkt, på eftermiddagen dagen innan plan. Gråtunga moln från sydväst och många gråsälar ute i sundet. Sälhuvuden som plötsligt dök upp en eller två meter från båten. Tänkte flera gånger: "Bara inte någon får för sig att slänga sig upp på båten!" Vilken otrolig lättnad att vara över på fastlandet! Tack Håkan! Tack Göran! Tack Lolle! Tack Johan! Tack Breifes!

Västkustplock och 300

Ursprungsplanen vara att cykla rakt över till Halmstad, typ en vecka tio dagar tidigare än vad som nu var fallet. Väl där hade jag ingen plan mer än att hålla mig mellan Halmstad och Varberg, primärskåda och bara hålla mig stand-by ifall någon rar art dök upp eller om det vankades havsfågel.

Jag hade cyklat i regn en hel dag och slagit läger i ett halvdant vindskydd med en brits smalare än liggunderlaget fem mil från Halmstad. Ett par timmar tidigare hade jag fått mess från Johan gällande blek tornseglare i Halmstad. Var bara att hålla tummarna för att seglaren var kvar. Härlig regnfri cykeldag. Körde på bra mot Halmstad i fint medlut och täta pep-sms från Johan. Hittade till slut fram till "lokalen" och hittade seglaren själv tillsammans med en annan. Vi stod på "fel" plats. Snart anslöt även Ilona och Tommy samt Micke Nord. En timma senare var seglaren borta och sågs inte mer. Tänk om... jag rott över Kalmarsund en dag senare som planen var? Ja, sedan följde ett härligt artstreak på Västkusten men missade gråhuvade sparven. Tänk, på Öland cyklade jag 31 mil på sex dagar för att få in sju arter medan det på Västkusten blev 50 mil för fyra arter på fem dagar, men det var det värt! Hälsade på Tommy och Ilona ännu ett par gånger. En av de härligaste stunderna på hela äventyret var fem dagar med havs(fågel)span från vindskyddet på Klädesholmen. Sov två nätter i vindskyddet och två nätter hos vännerna Kristoffer och Jessica och alla deras djur på Tjörn. Underbara dagar på Klädesholmen. Belönades med en svartnäbbad islom (#299). Vore ju skit att falla på målsnötet.

Skön skådning från vindskyddet på Klädesholmen

Visste att det sedan en vecka tillbaka fanns minst två sibiriska knölsvärtor i Laholmsbukten. Men för att hitta en knölsvärta bland tusentals svärtor och sjöorrar krävs lugnt hav, tålamod och flyt. Bukten är stor. Vindprognosen såg bra ut den 17 november. Men att lita på SMHI fyra dagar framåt? Och visst fan ändrades prognosen på kvällen innan den 17:e, från sex timmar med svag vind till en max en timma följande morgon. Jag hade flyt, att befinna mig på rätt plats. Tog mig en kvart att hitta den sibiriska knölsvärtan. En halvtimme senare var det kört. Vilken känsla. Eufori och en lättnadens tomhet på en och samma gång! 300 arter! Mer om detta finns att läsa i *Minnesvärda ögonblick från färden*.

Vad hände därefter. Minns knappt. Jo, jag ägnade mig åt skön primärskådning längs Västkusten, särskilt några fina dagar på Onsalahalvön innan jag beslöt mig för att trampa hemåt och hälsa på en del vänner längs vägen. Kom hem den 2 december. Kände inget sug på att dra på ökenstenskvättan i Uppland eller vitryggig i Gysinge. Jag var klar. Det var det!

Totalt blev det 711 cyklade mil på den avslutande etappen som varade i 4 1/2 månad, och 27 nya årsarter.

Havsfågelspan från Morups fyr den 22 november

Med facit i hand

Skulle jag göra något annorlunda om jag lekte med tanken att göra om äventyret? Nä, inte direkt, min grova plan höll måttet undantaget den tänkta färden upp till Jokkmokk-Boden-Luleå, som jag dock skar bort. Skulle jag göra om mitt Big Year skulle jag starta redan i början av mars på heltid och ägna den tid som krävs åt spettar, ugglor och skogshöns uppe i Uppland-Gästrikland-Västmanland. Vidare skulle jag reka fler lokaler kring Storuman och österut som kan tänkas hysa videsparv och blåstjärt. Framför allt skulle jag ordna med en eller två boendebaser på Västkusten och eventuellt Skåne för skådning i november och in i december. Mörkret i november/december tär på en och det går i längden inte att ligga i tält 14 timmar natt efter natt. Nu tog jag in på vandrarmhem till och från, men det är mer ekonomiskt att hitta en stuga att hyra på månadsbasis. Tro mig, det är inte kylan som är problemet i november/december utan det är de korta dagarna och de långa mörka nätterna.

Filosofen på Klädesholmen

Vy från Mönster 25 november